

Szanowna Pani
Elżbieta Rafalska

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

ul. Kościuszki 46
40-048 Katowice
tel. 32 205 38 80
spes@spes.org.pl
www.spes.org.pl

OPP.14574.2430.16.O.DW

Katowice, 2016-10-20

Szanowna Pani Minister,

W nawiązaniu do prowadzonej korespondencji dotyczącej możliwości zmiany przepisów umożliwiających lokatorom, którym umorzono zadłużenie czynszowe dalsze korzystanie z świadczeń rodzinnych pragniemy zwrócić uwagę na istotne dla sprawy kwestie. Uprzejmie prosimy o zapoznanie się z nimi i rozważenie zmiany stanowiska Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w przedmiotowej sprawie.

Jesteśmy organizacją pozarządową, która systematycznie, od wielu lat zajmuje się rzecznictwem praw osób ubogich. W oparciu o doświadczenia naszej pracy postulujemy konieczność wprowadzenia zmian legislacyjnych w obszarach praw socjalnych.

Inicjatywa ustawodawcza w przedmiotowej sprawie zrodziła się w 2011 roku na podstawie konkretnej sytuacji klientki Ośrodka Poradnictwa Specjalistycznego, a zgłoszony wówczas problem stale powraca w naszej działalności z uwagi na coraz częstsza praktykę umarzania zadłużenia czynszowego przez gminy.

Dostrzegamy, iż trafiające do nas osoby, które utraciły prawo do świadczeń rodzinnych z powodu umorzenia zadłużenia czynszowego nie są w stanie zrozumieć, dlaczego na skutek obowiązujących przepisów dotyka ich swoista niekonsekwencja systemu pomocy społecznej. Z jednej strony mamy obywatela, który często nie rozdziela urzędów na organy samorządu czy instytucje państwowe, po drugiej system, który nie działa spójnie. Mamy do czynienia z sytuacją, w której tenże obywatel wnioskował do jednego z urzędów o umorzenie zadłużenia czynszowego udzielanego w szczególnie uzasadnionych przypadkach i taką pomoc po procesie długotrwałej weryfikacji otrzymał, a następnie został z tego powodu przez inny urząd (na skutek wliczenia umorzenia do dochodu) pozbawiony innej formy pomocy społecznej jaką są świadczenia rodzinne.

Rzecznik Praw Obywatelskich w skierowanym do nas piśmie z dnia 23.03.2016 informującym o stanowisku Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej odnośnie naszych postulatów zwrócił uwagę, iż rozumie trudną sytuację rodzin posiadających długi czynszowe, jak i motywy proponowanych przez nas rozwiązań. Budzi zatem nasze zdziwienie niezmiennie stanowisko Ministerstwa w tej sprawie, w szczególności przywoływany stale argument, iż proponowane przez nas rozwiązanie byłoby przejawem nierównego traktowania osób, które z własnych dochodów wywiązują się ze swoich zobowiązań.

Nasza wieloletnia praktyka pokazuje bowiem, iż w obszarze pomocy społecznej jest to argument bezzasadny. Zawsze będzie tak, że poszczególni beneficjenci pomocy społecznej otrzymują „więcej” niż inni. Chodzi np. o sytuację, gdy jedna osoba z orzeczoną niezdolnością do pracy podejmuje zatrudnienie i otrzymuje wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia w wysokości porównywalnej z kwotą zasiłku stałego drugiej osoby, która nie pracuje i korzysta z świadczeń pomocy społecznej. Nadto spotykamy się z takimi przypadkami, gdy wywiązywanie się ze zobowiązań czynszowych jest po prostu niemożliwe. Dzieje się tak, jeżeli jedynym dochodem są wyłącznie świadczenia rodzinne, czy zasiłek okresowy w wysokości 200 zł, a wysokość czynszu znacznie przewyższa te kwoty (nie zawsze przysługuje dodatek mieszkaniowy). Jest oczywiste, iż taka osoba jest w gorszym położeniu, niż osoba, która pomimo trudności wywiązuje się ze swoich zobowiązań. Ta pierwsza z uwagi na niezawinione okoliczności życiowe nie jest w stanie dokonywać płatności mieszkaniowych. Trudności drugiej osoby nie są tak duże, by uniemożliwiły płacenie czynszu, dysponuje bowiem środkami pieniężnymi, których ta pierwsza nie posiada.

Skoro wierzyciel, najczęściej gmina - zdecydował się na udzielenie pomocy w postaci umorzenia zadłużenia czynszowego, by dać lokatorowi w trudnym położeniu szansę wyjścia na prostą, to nie może być tak, że perspektywa ta jest przekreślana przez ustawodawcę, który wliczając do dochodu kwotę umorzenia zadłużenia pozbawia rodziny żyjące na pograniczu minimum socjalnego prawa do skorzystania świadczeń rodzinnych np. przy 2 dzieci może to być kwota około 400 zł miesięcznie – jak wynika z załączonego we wcześniejszej korespondencji opisu sprawy naszej klientki.

Przedstawiliśmy wówczas sytuację 33 letniej mieszkanki Żyrardowa, której decyzją MOPS w Żyrardowie z dnia 18.09.2015 nie przyznano zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego z uwagi na przekroczone o 146,55 zł kryterium dochodowe. Kobieta jest osobą niepełnosprawną, całkowicie niezdolną do pracy, cierpi na depresję, samotnie wychowuje dwoje dzieci w wieku 3 i 11 lat. Otrzymuje świadczenia rentowe w wysokości około 1 700 zł (renta socjalna i rodzinna) oraz alimenty na jedno dziecko w wysokości 300 zł. Miała przyznany zasiłek rodzinny z dodatkami w łącznej kwocie 353 zł (na młodsze dziecko - 77 zł, starsze dziecko - 106 zł oraz dodatek z tytułu samotnego wychowywania - 170 zł). W 2014 roku umorzono jej zadłużenie czynszowe w kwocie 8 900 zł, co spowodowało przekroczenie w 2015 roku kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń rodzinnych. Zadłużenie czynszowe wynosiło 15 000 zł, powstało w czasie gdy utrzymywała siebie i córki wyłącznie z świadczeń rodzinnych, nie miała jeszcze świadczeń rentowych. Po otrzymaniu renty zaczęła spłacać zadłużenie w ratach 200 zł miesięcznie (przez 2 lata, oczywiście systematycznie czynsz 400 zł), pomimo umorzenia w dalszym ciągu płaciła raty w wysokości 200 zł, umorzona bowiem została należność główna, a do zapłacenia pozostały odsetki. Kobieta znajduje się w trudnej sytuacji życiowej, jednakże nie otrzyma świadczenia wychowawczego 500 zł na pierwsze dziecko, gdyż dochód za rok 2014 w przeliczeniu na osobę w jej rodzinie wynosi 820,55 zł, kryterium dochodowe uprawniające do świadczenia jest przekroczone o 20,55 zł.

(Dochód: 25939,94 zł + 3600 zł/12 mcy/3 osoby). Gdyby nie wliczono do dochodu kwoty umorzenia zadłużenia czynszowego, wówczas otrzymałaby świadczenia rodzinne w bieżącym okresie zasiłkowym tj. do 31.10.2016 w wysokości 390 zł miesięcznie (na młodsze dziecko - 89 zł, na starsze 116 zł i dodatek z tytułu samotnego wychowywania 185 zł).

Pragniemy podkreślić, iż postulowana przez nas zmiana przepisów umożliwi korzystanie z świadczeń rodzinnych tj. z zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego tym rodzinom, których sytuacja materialna uprawniała do tych świadczeń – spełniali kryterium dochodowe do świadczeń rodzinnych, dopóki do dochodu nie zostało wliczone umorzone zadłużenie czynszowe.

Uprzejmie prosimy o wnikliwe przeanalizowanie naszych uwag i ponowne rozważenie możliwości podjęcia prac mających na celu wprowadzenie zmian legislacyjnych. Prosimy o dołączenie do priorytetowych działań na rzecz wsparcia polskich rodzin w postaci rządowych Programów „Rodzina 500+” i „Mieszkanie+” także tej formy pomocy jaką jest umożliwienie lokatorom, którym umorzono zadłużenie czynszowe dalsze korzystanie z świadczeń rodzinnych.

W załączeniu:

Decyzja MOPS w Żyrardowie

Pismo Biura Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 23.03.2016

Z poważaniem

Dobrośława Walkiewicz

Koordynator Programów